

presence, nor recline, rather he should sit as one who sits in the presence of the king. One should not pray in front of his teacher, nor behind his teacher, nor beside his teacher. And, needless to say, one should not walk beside him. Instead, one should distance himself behind his teacher, so that he is not directly behind him, and then should pray. One should not enter the bathhouse with his teacher nor should he sit in his teacher's place. One should not agree with his words in his presence, nor disagree with his words.

One should not sit in his presence until he instructs him, Sit down. One should not stand up from his presence until he tells him Stand up or until he receives permission to stand up. When one takes leave of his teacher, he should not turn his back to him, but should withdraw backwards, with his face towards his face.

ולא יסב אלא יושב כיושב לפני המלך. ולא יתפלל לא לפני רבו ולא לאחר רבו ולא בצד רבו ואין צריך לומר שאסור לו להלך בצדו אלא יתרחק לאחר רבו ולא יהא מכוון בנגד אחריו ואחר כך יתפלל. ולא יבנס עם רבו במרחץ. ולא ישב במקום רבו. ולא יכריע דבריו בפניו. ולא יסתור את דבריו. ולא ישב לפניו עד שיאמר לו שב. ולא יעמוד מלפניו עד שיאמר לו עמוד או עד שיטול רשות לעמוד. וכשיפטר מרבו לא יחזיר לו אחריו אלא נרתע לאחריו ופניו בנגד פניו:

VAYISHLACH FOR THURSDAY NIGHT

וישלח ליל ששי

צירוף יחוד

ל וישאל יעקב ואמר חיי כען
שמך ואמר למה דבן את שאל
לשמי וברוך יתיה תמן: לא
וקרא יעקב שמה דאתרא
פניאל ארי חזיתי מלאכיא דיי
אפין באפין ואשתובת נפשי:
לב ודנח ליה שמשא כמא די

ל וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך
ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו
שם: שלישי לא ויקרא יעקב שם המקום
פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל-פנים
ותנצל נפשי: לב ויזרח-לו השמש כאשר

(30) Yaakov asked and said: Please — tell [me] your name. But he said: Why is it that you ask for my name? And he blessed him there. (31) Yaakov called the name of that place Peni-eil, For [he said,] I have seen [an angel of] God, face to face (*panim*), yet my life was spared. (32) The sun rose for him, as he

RASHI

רש"י

(30) **Why is it that you ask [for my name]?** — [The angel did not ask this in anger. Rather, he was saying:] “We [angels] do not have a permanent name. Our names

(ל) למה זה תשאל. אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים: (לב) ויזרח-לו השמש. לשון בני אדם

are changed according to the [Divine] command that identifies the specific nature of each mission for which we are sent out [at a particular time].” (Bereishit Rabbah 78:4) (32) **The sun rose for him** — [This is] an expression that people use, namely, “When we arrived in

עבר ית פנואל והוא מטלע על
 ירכייה: לג על כן לא ייכלון
 בני ישראל ית גידא דנשיא
 די על פתי ירכא עד יומא
 הדין ארי קריב בפתי ירכא
 דיעקב בגידא דנשיא: א
 וזקף יעקב עינוהי וחזא והא
 עשו אתא ועמיה ארבע מאה
 גברין ופליג ית בניא על לאה
 ועל רחל ועל תרתין לחינתא:
 ב ושווי ית לחינתא וית בניהן

עֲבַר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צִלַע עַל־יָרְכוּ:
 לג עַל־כֵּן לֹא־יֵאָכְלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד
 הַנְּשִׂיָה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֶךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
 כִּי נָגַע בְּכַף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשִׂיָה:
 לג א וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה עֹשׂוֹ
 בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחֲץ אֶת־
 הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי
 הַשִּׁפְחוֹת: ב וַיִּשֶׂם אֶת־הַשִּׁפְחוֹת וְאֶת־

passed out of Penu-eil, and just then, he limped on his thigh. (33) It is because of [all] this, that the Children of Israel must not eat the displaced nerve on the hip joint [of an animal], until this day — for he struck Yaakov's hip joint on the displaced nerve. **33** (1) And Yaakov raised his eyes and looked, and behold! Eisav was coming, together with four hundred men! So he split up the children among Leah, Rachel and the two handmaids. (2) He placed the handmaids with

RASHI

רש"י

such-and-such a place, the dawn broke on us." This is the simple meaning of the verse. And the Midrash Aggadah explains this phrase [wound that caused him to] limp. As Scripture says (Malakhi 3:20), "[But to you, who fear My Name,] the sun will truly [shine], with healing in its wings." And those

הוא: ב'פשהגענו למקום פלוני האיר לנו השחר', זהו פשוטו, ומדרש אגדה: ויזרח לו, לצרכו, לרפאות את צלעתו, במה דתימא שמש צדקה ומרפא בכנפיה, ואותן שעות שמקרה לשקע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מהרה לזרח בשבילו: והוא צולע. היה צלע כשזרחה השמש: (לג) גיד הנשיה. ולמה נקרא שמו גיד הנשיה לפי שנשיה ממקומו ועלה, והוא לשון קפיצה, וכן נשתה גבורתם, וכן כי

hours that [had been lost, because] the sun had set prematurely for Yaakov's sake [in order that he would stay overnight in Mount Moriah,] when he had left Be-eir Sheva (see Rashi Genesis 28:11), [were now regained, for] the sun rose prematurely [also] for Yaakov's sake [and thus provided extra daylight on that day] (Sanhedrin 95b). **והוא צלע** — [literally, "(The sun rose for him ...) and he was limping." That is to say,] he was limping at the time when the sun [began] rising [however, he stopped limping immediately after this sunrise, since the sun had cured him of his wound and of his limp]. (33) **The displaced nerve** — Why is the name of this [particular nerve] called "the displaced nerve?" Because [as a result of the angel striking Yaakov on his hip joint,] this nerve had been displaced from its [normal anatomical] location, and it moved up (Chullin 91a). This [term נשה signifies "jumping." Similarly is the verse (Jeremiah 51:30), "Their might has sprung away (נשתה);" and also (Genesis 41:51),

קדמאין וית לאה ובנהא
 בתראין וית רחל וית יוסף
 בתראין: ג והוא עבר
 קדמיהון וסגיד על ארעא
 שבע זמנין עד מקרביה עד
 (נ"א לות) אחוהי: ד ורהט
 עשו לקדמותיה וגפפיה ונפל
 על צואריה ונשקיה ובכו: ה
 וזקף ית עינוהי וחזא ית
 נשיא וית בנאי ואמר מן אלן
 לד ואמר בנאי די חס יי ית

יְלִדֵיהֶן רֵאשְׁנָה וְאֶת־לְאָה וְיִלְדֵיהָ אַחֲרָנִים
 וְאֶת־רַחֵל וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרָנִים: ג וְהוּא עָבַר
 לְפָנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָהּ שִׁבְעַ פְּעָמִים עַד־
 גִּשְׁתּוֹ עַד־אָחִיו: ד וַיִּרֶץ עֵשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ
 וַיַּחְבְּקוּהוּ וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקוּהוּ וַיִּבְכוּ:
 ה וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא אֶת־הַנְּשִׂים וְאֶת־
 הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה לְךָ וַיֹּאמֶר
 הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חָנַן אֱלֹהִים אֶת־עַבְדְּךָ: רביעי

their children first, Leah and her children behind them and Rachel with Yosef at the back of them. (3) Then he passed on ahead of them, and prostrated himself seven times towards the ground, as he approached his brother. (4) Eisav ran towards him and embraced him. He fell on his neck and kissed him, and they cried. (5) He raised his eyes and saw the women and children. So he said: Who are these to you? And he said: The children with whom God has graced

RASHI

רש"י

"For [he said,] God has made all my travail ... fall away" (נשננ) 33 (2) Leah and her children behind them — The most dear [to Yaakov was placed] further back [and thus the order of placement here: The handmaids and children, then Leah and her children and then the most dear, Rachel and Yosef] (Bereishit Rabbah 78:8). (3) Then he passed on ahead of them — reasoning [to himself]: "If that evil one [Eisav] will come to fight, then he will have to fight against me first!" (ibid.) (4) And embraced him — Eisav's compassion was aroused when he saw that Yaakov had prostrated himself all those prostrations. וישקוהו — [In the Torah,] dots are placed above [the letters of] this word. In the Beraita in Midrash Sifrei (Bemidbar 9:10), [we learn that] our Rabbis differ with regards to this matter: Some say that this dotting signifies that Eisav did not kiss Yaakov with all his heart. Rabbi Shimon Ben Yochai says: It is a well-known Torah law that Eisav hates Yaakov [and therefore, under normal circumstances, it would have been assumed that Eisav did not kiss Yaakov whole-heartedly]. However, [the dots here signify] that at that particular time, Eisav's compassion was aroused, and he thus indeed kissed Yaakov with all his heart.

נשני אלהים את-כל-עמלי. (ב) ואת-לאה וילדיה
 אחרנים. אחרון, אחרון חביב: (ג) עבר לפנייהם.
 אמר: אם יבא אותו רשע להלחם, ולחם בי תחלה:
 (ד) ויחבקהו. נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחוה כל
 השתחוואות הללו: וישקוהו. נקוד עליה, ויש חולקין
 בדבר הזה בבריתא דספרי: יש שדרשו נקדה זו,
 לומר שלא נשקו בכל לבו. אמר רבי שמעון בן
 יוחאי: הלקה היא, בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא
 שנבמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו

עבדך: ו יקריבת לחינתא
 אנין ובניהן וסגידא: ז
 וקריבא אף לאה ובנהא
 וסגידו ובתר פן קריב יוסף
 ורחל וסגידו: ח ואמר מן לך
 כל משריתא הדין די ערעית
 ואמר לאשכחא רחמין בעיני
 רבוני: ט ואמר עשו אית לי

ו ותגשן השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין:
 ז ותגש גם-לאה וילדיה וישתחוו ואחר
 נגש יוסף ורחל וישתחוו: ח ויאמר מי לך
 כל-המחנה הנה אשר פגשתי ויאמר
 למצאתן בעיני אדני: ט ויאמר עשו יש-

your servant. (6) Then the handmaids approached — they and their children — and they prostrated themselves. (7) Then Leah and her children approached too, and prostrated themselves. After that, Yosef approached and [then] Rachel, and they prostrated themselves. (8) Then he said: What was the purpose of that whole camp [of gift-bearers] that I met [before]? He said: In order to find favor in my master's eyes. (9) And Eisav said: I have plenty, my brother! Keep

RASHI

רש"י

(5) **Who are these to you?** — *i.e., Who are these, that they belong to you? [Are they your children, servants or hired workers?]*

(7) **Yosef approached and [then] Rachel**

— *With all the others, the mothers approached before their children. However, when it came to Rachel, Yosef approached before her. Said Yosef: "My mother is beautiful [and] maybe that evil one [Eisav] will cast his eyes upon her. I shall stand in front of her, and thereby prevent him from gazing at her."* From here, Yosef merited the blessing of עין עילי, "to the eye" (Genesis 49:22) [a blessing which endowed him and

(בראשית רבה: (ה) מי אלה להיות ש'לך: (ו) נגש יוסף ורחל. בכלן, האמהות נגשות לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפנייה, אומר: 'אמי יפת תאר, שמא יתלה בה עיניו אותו רשע, אעמד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה. מבאן, זכה יוסף לברכת עלי עין: (ח) מי לך כל-המחנה. מי כל המחנה אשר פגשתי, שהוא ש'לך, כלומר: למה הוא לך ופשוטו של מקרא על מוליכי המנחה, ומדרשו: כתות של מלאכים פגע, שהיו דוחפין אותו ואת אנשיו ואומרים להם: 'של מי אתם' והם אומרים להם: 'של עשו' והן אומרים: 'הבו, הבו' ואלו אומרים: 'הניחו, בנו של יצחק הוא, ולא היו משגיחים עליו, בן בנו של אברהם הוא' ולא היו

his offspring with grace that is appealing "to the eye" and with protection against the evil eye] (Bereishit Rabbah 78:10). (8) **מי לך כל המחנה** — [means:] "All that camp of yours that I met — who are they?" That is to say: "For what purpose did you [send them to me]?" The simple meaning of the verse thus refers to those [servants] who led the gift [of animals]. And the Midrashic explanation of our verse is as follows: Eisav met up with groups of angels who were pushing him and his people, and asking them: "To whom do you belong?!" They told them: "To Eisav." So the angels said: "Smite Smite!" Eisav's people then said [referring to Eisav himself]: "Leave him alone! He is Yitzchak's son!" But the angels did not pay attention to this. So they said: "He is Avraham's grandson!" But the angels [still] did not pay attention. [However, when the people said:] "He is Yaakov's brother!" the angels said to them: "If so,

סגִי אָחִי אֲצִלָּח בְּדִלְקָךְ: י
וְאָמַר יַעֲקֹב בְּבָעוּ אִם כְּעֵן
אֲשַׁכַּחֲתִי רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ
וְתִקְבַּל תְּקַרְבָּתִי מִן יְדֵי אָרִי
עַל כֵּן חֲזַתְנִנִּי לְאִפֶּיךָ כְּחִיּוֹ
אִפִּי רַבְרַבִּיא וְאֲתַרְעִית לִי: יא
קִבַּל כְּעֵן יְתִ תְּקַרְבָּתִי
דְּאֲתוּתִיאַת לְךָ אָרִי רַחֲמִים עָלַי

לִי רַב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר-לְךָ: י וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב אֶל-נָא אִם-נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
וְלִקְחַת מִנְחָתִי מִיָּדַי כִּי עַל-כֵּן רָאִיתִי
פְּנֶיךָ כְּרֹאֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וְתַרְצַנִּי: יא קַח-
נָא אֶת-בְּרַכְתִּי אֲשֶׁר הִבַּאת לְךָ כִּי-חַנְּנִי

whatever is yours. (10) Yaakov said: Please! Don't! If I have now found favor in your eyes — take my gift from me, because I see your face as appearing like the face of [the angel of] God [that I saw], and [because] you have been appeased by me. (11) Please accept my gift of greeting that has been brought to you, because God has graced me and because I have everything [I need]. He

RASHI

רש"י

you are one of ours!" [And in this way, the angels showed Eisav just how important Yaakov was, which explains Yaakov's answer to Eisav's question here in our verse: "In order to find favor ..."] (Bereishit Rabbah 78:11). (9) **Keep whatever is yours** — Here, Eisav conceded the blessings to Yaakov (Bereishit Rabbah 78:11). (10) **Please! Don't!** — [meaning:] Please! Don't say so to me! **אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת** — מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך ... [Yaakov was saying here:] "For it is worthy and correct for you to accept my gift, because I have seen your face (ראיתי פניך), and it is

משגיחים, 'אחיו של יעקב הוא', אומרים להם: 'אם בן, משלנו אתם:' (ט) יהי לך אשר-לך. כאן הודה לו על הברכות: (י) אל-נא. אל נא תאמר לי בן: אם-נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על-כן ראיתי פניך וגו'. כי בדאי והגון לך שתקבל מנחתי, על אשר ראיתי פניך, והן חשובין לי כראית פני המלאך, שראיתי שר שלך, ועוד, על שנתרצית למחל לי על סרחני, ולמה הזכיר לו ראית המלאך כדי שיתירא הימנו ויאמר: 'ראה המלאכים ונצול, איני יכול לו, מעתה: ותרצני. נתפסת לי, וכן כל רצון שבמקרא לשון פיוס, אפיצומנט בלע"ז כי לא לרצון יהיה לכם (ויקרא כב כ), הקרבנות באות לפיוס ולרצות, וכן

as distinguished to me as the appearance (כראיית) of the angel's face (פני המלאך), for indeed I have seen your guardian angel! And furthermore, [you should accept my gift also] because you have been appeased by me (ותרצני), to forgive me for my [alleged] wrongdoing." And why did Yaakov make mention to Eisav of his seeing the guardian angel? In order that Eisav would be afraid of him, saying: "Yaakov has seen actual angels and has survived! Now [it is clear that] I cannot defeat him!" (see Sotah 41b; Bereishit Rabbah 77:3) — [means:] "You have been appeased by me." Similarly, wherever the term רצון appears in Scripture, it has the meaning of appeasement; appaisement in Old French. For instance (Leviticus 22:20) [which refers to a sacrifice that has a blemish], "for it will not be as an acceptance (לרצון) for you," for the sacrifices come to appease [God] and to gain His acceptance (לרצות); also (Proverbs

אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל וַיִּפְצַר-בּוֹ וַיִּקָּח׃ (קָדָם) יְיָ וְאָרִי אֵיט לִי כָלֵא
 וְאֵתְקַף בֵּיהּ וְקָבִיל׃ יב וְאָמַר
 יב וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָה וְאֵלְכָה לְנִגְדָךְ׃ נִטְל וְנִיְהָד וְאֵיְהָד לְקָבִלְךְ׃

thus urged him, and so he took it. (12) He said: Move on and let us go, and I

RASHI

10:32) שפתי צדיק ידעון רצון, meaning: “[The lips of a righteous man] know how to appease and gain acceptance (לרצות).” (ברכתני (11) — [literally, “my blessing,” but here, meaning:] “My gift.” This type of gift, which is brought when [two people] meet each other after an interval [of separation], has the exclusive purpose of [being a gesture of] greeting [and thus is described here by the term ברכה, meaning “blessing” or “greeting”]. And [likewise,] whenever Scripture uses the term ברכה in the context of someone seeing another person [that he has not seen for a period or ever before], e.g.

(Genesis 47:7), “Yaakov greeted (ויברך) Pharaoh,” and Sancheiriv [message of] (II Kings 18:31), “Come and greet me (עשו אתי ברכה),” and when To’iy king of Chamat [sent David’s son] (II Samuel 8:10), “to ask about his welfare and to greet him (ולברכו)” — all of these [and any other similar use of the term ברכה in Scripture] denote a “greeting” [rather than the usual meaning of the term, “blessing”]; saluter in Old French [like English “salutation”]. Thus, here too, in our verse, the word ברכתני means mon salut [in Old French, “my salutation” or “my greeting”]. **That has been brought to you** — [Yaakov was saying here: “Please accept my gift. Do not claim that I am giving you this gift reluctantly. This is not so, as it is not something that you were pressuring me for, since] you did not make any effort [to procure it], and [also, you must see that] I indeed took pains to make it reach your hands.” (Bereishit Rabbah 78:12). חננני — [meaning, “God has graced me.” Now,] the first נ in this word has a [dot called a] dageish in it. [Among other functions, a dageish signifies the replacement of a missing letter. Thus, here, the נ contains a dageish] making the נ serve in place of two נ’s. For [technically speaking,] the word should have been written as חננני, as the root form חנן must always contain two נ’s [which account for the first two נ’s in חננני,] and the third נ is used [as a pronominal suffix meaning “me,” being a short form of אני,] as in the words עשני, “He made me” (see Isaiah 29:16), or זברני, “endowed me.” (see Genesis 30:20) [Hence, here, in order to condense the awkward form חננני into the more manageable חנני, Scripture omits one נ from the root form חנן and replaces it with a dageish, resulting in חנני, with a dageish in the first נ.] **יש לי כל** — [meaning: “I have] everything Indeed.” [Thus, Yaakov spoke with humility, acknowledging that God has exactly filled all his needs.] Eisav, however, spoke with

רש"י

שפתי צדיק ידעון רצון (משלי י לב), יודעים לפייס ולרצות: (יא) ברכתני. מנחתי, מנחה זו הבאה על ראית פנים, ולפיקים אינה באה אלא לשאלת שלום, וכל ברכה שהיא לראית פנים, כגון: ויברך יעקב את-פרעה, (מלכים ב, יח): עשו אתי ברכה דסנחריב, וכן לשאל לו לשלום ולברכו דתועי מלך חמת, כלם לשון ברפת שלום הן, שקורין בלעז שלודאר, אף זו ברכתני: אשר הבאת לך. לא טרחת בה, ואני יגעתי להגיעה עד שבאה לידך (בראשית רבא): חנני. נון ראשונה מדרגשת לפי שהיא משמשת במקום שתי נונים, שהיה לו לומר: חננני, שאין חנן בלא שתי נונים והשלישית לשמוש, כמו: עשני, זברני: יש לי-כל. כל ספוקי, ועשו דבר

יג ואמר אליו אדני ידע כי הילדים רכים
 ינקיא רכיכין וענא ותורי
 מינקתא עלי ודחוקנן יומא
 חד וימותון כל ענא: יד יעבר
 כען רבוני קדם עבדיה ואנא

יג ויאמר אליו אדני ידע כי הילדים רכים
 והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד
 ומתו כל הצאן: יד יעברנא אדני לפני

shall go alongside you. (13) So he said to him: My master knows that the children are delicate and that the flock and herds, which are rearing their young, depend on me. If they drive them hard for [even] one day, the whole flock will die. (14) Let my master pass on ahead of his servant, and I shall lead

RASHI

רש"י

arrogance, saying (verse 9 above), "I have plenty," that is to say "much, much more than I need!" (12) נסעה — [This word's first letter, נ, is not to be mistaken for the pronominal suffix for "we will ...". Rather, it is part of the root form of this word, namely, נסע. And this unusual imperative form, נסעה, with a ה at the end,] is similar to (Daniel 9:19), שמעה ... סלחה, meaning "listen! ... forgive!" being equivalent to שמע ... [without the ה at the end]. So too, here, the word נסעה is equivalent to [the simple imperative form] נסע [i.e., without the

בלשון גאווה: יש לי רב, יותר ויותר מכדי צרכי: (יב) נסעה. כמו 'שמעה, סלחה', שהוא כמו: שמע, סלח, אף כאן נסעה כמו: נסע, והנן יסוד בתבה, ותרגום של אונקלוס: 'נטל ונהר', עשו אמר ליעקב: 'נסע מכאן ונלך: ואלכה לנגדך. בשורה לך, טובה זו אעשה לך, שאאריך ימי מהלכתך ללכת לאט כאשר אתה צריך, וזהו: לנגדך, בשורה לך: (יג) עלות עלי. הצאן והבקר שהן עלות מטלות עלי לנהלן לאט: עלות. מנדלות עולליהן, לשון עולל ויונק, (ישעיהו סד): עול ימים, שתי פרות עלות, בלע"ז אנפטיש: ודפקום יום אחד. ואם ידפקום יום אחד ליגעם בדרך במרוצה: ומתו כל הצאן: ודפקום.

ה at the end], and the נ [at the beginning] is one of the letters in the root form [נסע, and not to be mistaken for the pronominal suffix for "we will ..."]. And [indeed, this is supported by] the translation of Onkelos [of this phrase here, נסעה ונלכה, namely,] "Move on and let us go" [i.e., נסעה is translated as the direct imperative "move on," rather than "let us move"]. Hence, here, Eisav was saying to Yaakov, "Move on from here, and let us go!" — ואלכה לנגדך — [means here: "And I shall go] alongside you." [Said Eisav:] "I shall do you this favor: I shall travel for a longer time period [than I normally would have taken, since I move at a much greater speed than you and your company do], travelling slowly, at the pace that you need." This, then, is the meaning of לנגדך, i.e., "alongside you." (13) עלות עלי — [This means:] The responsibility of the flock and herds, which are rearing their young (עלות), is placed upon me (עלי) to lead them slowly. עלות — [means:] Rearing their young. This is reminiscent of the verses' expressions (Eikhah 2:11), "the young child (עולל) and the suckling," and (Isaiah 65:20), "[no longer will there be] an infant (עורל) who lives for only a few days," and (I Samuel 6:7), "two nursing (עלות) cows;" enfantes in Old French [like the English "infants"]. ודפקום — [means:] "And if they drive them hard for [even] one day, over-exerting them on the journey by rushing them, then the whole flock will die." ודפקום — as in the verse (Song

אָדָּבֵר בְּנִית לְרַגְלֵ עוֹבְדֹתָא דִּי
 קְדָמִי וּלְרַגְלֵ יַנְקִיָּא עַד דִּי
 אַעוּל לְוֹת רַבּוּנֵי לְשַׁעִיר: טו
 וְאָמַר עֲשׂוּ אֲשׁוּבִיק כְּעֵן עֲמָךְ

עֲבִדוּ וְאֲנִי אֶתְנַהֵלָה לְאִטִּי לְרַגְלֵ הַמְּלָאכָה
 אֲשֶׁר-לְפָנַי וּלְרַגְלֵ הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר-אָבֵא
 אֶל-אֲדָנִי שְׁעִירָה: טו וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֲצִיגָהָ

at my slow rate, according to the pace of the flock before me and according to the pace of the children — until I come to my master, to Sei-ir. (15) So Eisav

RASHI

רש"י

of Songs 5:2), קול דודי דופק, [where this term of Songs 5:2) means] knocking on the door. [Thus, here, the meaning is to beat and pound the animals in order to hurry them on.] (14) **”עבר”** — [means:] “Please do not travel for a longer time period than you would normally take. Pass on ahead (עבור) at your own pace, even though you might separate [from me, by rushing on ahead].” — **אתנהלה** — [equivalent to] אתנהל, “I shall lead,” [written here] with an extra ה. [This verbal form with an extra ה at the end,] is like (Genesis 18:21), **אֲרָדָה** [equivalent to ארד, “I shall go down”], and (Psalms 85:9), **אֲשִׁמְעָה** [equivalent to אשמע, “I shall hear”]. — **לאטי** — [This word is a composite of] לאט שלי, meaning “my slowness.” [The word לאט] denotes “calmness” [i.e., doing something calmly and slowly], as in the verse (Isaiah 8:6), “[the waters of the Shiloach] that flow gently (לאט),” and (II Samuel 18:5), “Be gentle (לאט) with the young lad, for my sake.” The ל in this word here לאטי is part of the root form (namely, לאט), rather than being a servile prefix [i.e., it must not be mistaken to mean “to ...,” or “for ...”. And thus, the phrase here אתנהלה לאטי means:] “I shall lead at my slow pace.” — **לרגל המלאכה** — [means:] According to the needs of the walking pace (רגל) of the flock that is placed under my responsibility to lead. — **ולרגל הילדים** — [means:] According to the children's pace (רגל), at which they are able to walk. **Until I come to my master, to Sei-ir** — Yaakov told Eisav to go further [than that distance which he would actually travel.] for Yaakov had the intention to travel only until Sukkot. Said Yaakov [to himself]: “If Eisav plans to do me harm, then he will be left waiting there for me to arrive!” (Avodah Zarah 25b) And so, he did not go to Sei-ir then. However, [since Yaakov was a man of truth and he stated that they will meet in Sei-ir.] when indeed did he [intend to actually] go to Sei-ir? In the days of the Mashiach, as the verse says (Ovadiah 1:21), “And saviors will ascend Mount Zion to exact judgment against Mount Eisav” [where Sei-ir is synonymous with Eisav] (Bereishit Rabbah 78:14; Yerushalmi Avodah Zarah 2:1). And the Midrash Aggadah offers

כְּמוֹ: קול דודי דופק, נוקש בדלת: (יד) **יֵעֲבֵר-נָא אֲדָנִי**. אֵל תֶּאֱרִיךְ יָמַי הַלִּיכְתֶּךָ, עֵבֶר כְּפִי דְרַבְּךָ וְאִף אִם תִּתְרַחֵק: **אֶתְנַהֵלָה**. אֶתְנַהֵל, הָא יִתְרָה, כְּמוֹ: אֲרָדָה, אֲשִׁמְעָה: **לְאִטִּי**. לְאִט שְׁלִי, לְשׁוֹן נַחַת, כְּמוֹ הַהֲלָכִים לְאִט (ישעיה ח ו), לְאִט לִי לְנַעַר (ש"ב יח ה), לְאִטִּי, הַלְּמֹד מִן הַיְסוּד וְאִינְה מִשְׁמֶשֶׁת: אֶתְנַהֵל נַחַת שְׁלִי: **לְרַגְלֵ הַמְּלָאכָה**. לְפִי עֲרָךְ הַלִּיכַת רַגְלֵי הַמְּלָאכָה הַמְּטַלְת עֲלֵי לְהוֹלִיךְ: וּלְרַגְלֵ הַיְלָדִים. לְפִי רַגְלֵיהֶם, שְׁהֵם יְכוּלִים לִילֵךְ: עַד אֲשֶׁר-אָבֵא **אֶל-אֲדָנִי שְׁעִירָה**. הַרְחִיב לוֹ הַדְּרָךְ, שְׁלֹא הָיָה דַעְתּוֹ לְלַכֵּת אֶלָּא עַד סְכוּת, וְאָמַר: עַד אֲשֶׁר-אָבֵא אֶל-אֲדָנִי שְׁעִירָה. אָמַר: אִם דַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה, יִמְתִּין עַד בּוֹאֵי אֶצְלוֹ, וְהוּא לֹא הֵלַךְ, וְאִימְתִי יֵלֵךְ בִּימֵי הַמְּשִׁיחַ, שְׁנֵאמַר (עוֹבְדֵיָה, א): וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָרַע עֲשׂוֹ. וּמִדְּרָשֵׁי אַגְדָּה יֵשׁ

מִן עֲמָךְ דְעָמִי וְאָמַר לְמַא דְנָן
אֲשַׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵי רַבּוּנִי: טז
וְתַב בְּיוֹמָא הַהוּא עֲשׂו
לְאַרְחִיָּה לְשַׁעֲרָה: יז וַיַּעֲקֹב
נִטְל לְסֻכּוֹת וּבִנָּא לֵיהּ בֵּיתָא
וְלִבְעִירֵיהּ עֲבַד מְטַלָּן עַל כֵּן
קָרָא שְׂמָא דְאַתְרָא סֻכּוֹת: יח
וְאַתָּא יַעֲקֹב שְׁלִים קָרְתָא
דְשִׁכְם דִּי בְּאַרְעָא דְכְּנַעַן

נָא עֲמָךְ מִן־הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לְמַה
זֶה אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינַי אֲדֹנָי: טז וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם
הַהוּא עֲשׂו לְדַרְכּוֹ שַׁעֲרָה: יז וַיַּעֲקֹב נִסַּע
סֻכָּתָה וַיִּבֶן לּוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכָּת
עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת: ס יח וַיָּבֵא
יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאַרְץ כְּנַעַן

said: Let me now assign some of the people that are with me, [to go] with you. So he said: Why [do] this? Let me [just] find favor in my master's eyes. (16) On that day, Eisav returned on his way to Sei-ir. (17) Yaakov travelled to Sukkot. He built a house for himself, and for his livestock, he made shelters (*sukkot*). Therefore, he called the name of that place Sukkot. (18) Yaakov came perfectly intact to the city of Shekhem, which is in the Land of Canaan, arriving from

RASHI

many explanations to this passage. (15) **Why [do] this?** — [*i.e., Why*] *do this favor to me, which I do not need?* **Let me [just] find favor in my master's eyes** — *and do not repay me in any way now [for my gift].* (16) **On that day, Eisav returned on his way** — [*The verse only mentions Eisav and not his 400 men. This is because*] *Eisav [arrived in Sei-ir] by himself, and the 400 men that had accompanied him, slipped away*

from him one by one. And where do we see that the Holy One, Blessed is He, rewarded them for this [detachment from the evil Eisav]? In the days of David [when he went to save his captives and waged war against the descendants of Eisav], as the verse says (I Samuel 30:17), "[And not a man from them escaped,] except 400 young men, who rode on camels [and fled]." (Bereishit Rabbah 78:15) (17) **He built a house for himself** — *Yaakov remained there [in Sukkot] for eighteen months, namely for a summer, a winter and [the following] summer. [This is indicated by our verse, as follows: The first mention in our verse of] "Sukkot," meaning "shelters," [shows that Yaakov stayed there through] the summer, [having made shelters in which to live — thus, the first six-month period; then, the verse states that he built] "a house," [which shows that he stayed there through the ensuing] winter, [when he needed a house, rather than a shelter — thus, the second six-month period; and then, the verse mentions that "for his livestock, he made] shelters," [which again indicates that he stayed throughout the following] summer period [where he made (new) shelters for his animals; hence, a total of eighteen months in Sukkot] (Megillah 17a; Bereishit Rabbah 78:16). (18) **Perfectly intact** —*

רש"י

לְפָרְשָׁה זֶה רַבִּים: (טז) וַיֹּאמֶר לְמַה זֶה. תַּעֲשֶׂה לִּי טוֹבָה זֶה שְׂאִינִי צְרִיךְ לָהּ אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי. וְלֹא תִשְׁלַם לִי עֵתָה שׁוּם גְּמוּלָה: (יז) וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂו לְדַרְכּוֹ. עֲשׂו לְבָדוֹ, וְד' מֵאוֹת אִישׁ שֶׁהָלְכוּ עִמּוֹ, נִשְׁמְטוּ מֵאֲצִלוֹ אֶחָד, אֶחָד, וְהֵיכָן פָּרַע לָהֶם הַקְּדוּשׁ, בְּרוּךְ הוּא בְּיַמֵּי דוֹד, שְׁנֵאמַר כִּי אִם ד' מֵאוֹת אִישׁ נִעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגְּמֵלִים: (יח) וַיִּבֶן לּוֹ בַּיִת. שֶׁהָיָה שֵׁם יַח הַדָּשׁ: קִיץ, וְחֶרֶף וְקִיץ, סֻכּוֹת – קִיץ, בַּיִת – חֶרֶף, סֻכּוֹת – קִיץ: (יח) שָׁלֵם. שָׁלֵם

בְּמִיתָהּ מִפְּדֵן דָּאָרְם וְשָׂרָא
 לְקִיבֵל (אִפִּי) קָרְתָּא: יט וְזָבֵן
 ית אַחְסָנָת חֻקְלָא דִּי פָּרְס תְּמָן
 מִשְׁפָּנִיָּה מִיָּדָא דְבְּנֵי חַמּוֹר
 אָבוּהִי דְשָׁכְם בְּמֵאָה חוֹרְפָן: כ
 וְאַקָּם תְּמָן מְדִבְחָא וּפְלַח

בְּבֵאוּ מִפְּדֵן אָרְם וַיַּחַן אֶת־פְּנֵי הָעִיר:
 יט וַיִּקְּן אֶת־חֻלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה־שָׁם
 אֶהְלוֹ מִיַּד בְּנֵי־חַמּוֹר אָבִי שָׁכְם בְּמֵאָה
 קְשִׁיטָה: כ וַיִּצַּב־שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא־לוֹ אֵל

Padan Aram. He encamped right outside the city, (19) [After] purchasing the section of the field upon which he had pitched his tent, for one hundred *kesitah*, from the children of Chamor, Shekhem's father. (20) There, he set up

RASHI

רש"י

[in three aspects:] Perfectly intact in body — for he was cured of his limp (see Rashi 32:32 above); perfectly intact financially — for he lacked nothing, despite such a [substantial] gift [that he gave away to Eisav]; and perfectly intact in his Torah — for [during the time he was] in Lavan's house, he did not forget any of his Torah that he had learnt (Shabbat 33b; Bereishit Rabbah 79:5). עיר שכם — [literally, “the city of Shekhem,” but meaning.] “to the city [of Shekhem].” A similar example of this is in the verse (Ruth 1:19), עד בואנה בית לחם [literally, “until they came Beit Lechem,” but meaning, “until they came to Beit Lechem”]. Arriving from Padan Aram — As someone would say to

בגופו, שנתרפא מצלעתו שלם בממונו, שלא חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן: עיר שכם. כמו לעיר, וכמוהו עד בואנה בית לחם: בבאו מפדן ארם. באדם האומר לחברו: 'יצא פלוני מבין שני אריות ונבא שלם', אף כאן: ויבא שלם מפדן ארם, מלבן ומעשו שנודונו לו בדרך: ויחן את-פני העיר. ערב שבת. בשאלתות דרב אחאי. (יט) קשיטה. מעה, אמר רבי עקיבא: 'בשהלכתי לכרפי הים היו קורין למעה, קשיטה'. ותרגומו: 'חורפן', טובים, הריפים בכל מקום, בגון: עובר לסוחר: (כ) ויקרא-לו אל אלהי ישראל. לא שהמזבח קרוי אלהי ישראל, אלא על שם שהיה הקדוש, ברוך הוא, עמו והצילו, קרא שם המזבח על שם הנס להיות שבו של מקום נזכר בקריאת השם, כלומר: מי שהוא אל, הוא

his fellow man: “So-and-so escaped from the very teeth of the lion, and came out of it unscathed!” So, too, here, “Yaakov came perfectly intact ... arriving from Padan Aram” — from [the evil ones] Lavan and Eisav, who had confronted him on the way [home]. (19) קשיטה — [This is equivalent to the coin called] a ma'ah. Rabbi Akiva says: “When I went to the cities by the sea, they would refer to a ma'ah as a kesitah (קשיטה)” (Rosh HaShanah 26a). And it is translated [by Onkelos] as: חורפן, signifying “good currency,” for these coins are negotiable (הריפים) everywhere, similar to [the coins that Avraham gave to Efron, to purchase the Cave of Makhpeilah, namely,] (Genesis 23:16), “[Four hundred silver shekel,] in universally accepted coins.” (20) ויקרא לו אל אלהי ישראל — [This could be misunderstood to mean: And he called the altar “The Almighty, God of Israel,” however,] it was not the altar that was called “God of Israel”! Rather, because the Holy One, Blessed is He, was with him and had saved him [from Eisav], Yaakov named the altar after the miracle [of his being saved], so that this very naming of the altar would be praise to the Omnipresent. Thus, here, the meaning [of ויקרא לו אל אלקי ישראל] is: “He Who is the Almighty (אל), namely, the Holy One, Blessed is

עלוהי קדם אל אלהא
 דישראל: א ונפקת דינה בת
 לאה די ילדת ליעקב למחזי
 בכנת ארעא: ב וחזא יתה
 שכם בר חמור חינאה רבא
 דארעא ודבר יתה ושכיב יתה
 ועניה:

אלהי ישראל: ם חמישי לר א ותצא דינה
 בת־לאה אשר ילדה ליעקב לראות
 בבנות הארץ: ב וירא אתה שכם בן־חמור
 החזי נשיא הארץ ויקח אתה וישכב אתה
 ויענה:

an altar and called it The-Almighty-is-the-God-of-Israel. **34 (1)** Now, Dinah — the daughter of Leah, whom she had borne to Yaakov — went out to explore the daughters of the Land. **(2)** And Shekhem, the son of Chamor the Chivite the chief of the region, saw her. And he took her and had relations with her and violated her.

RASHI

He — He is a God (אלהי) to me, my name being Yisrael (ישראל).” We find this also with Moshe (Exodus 17:15), “and he called its name The-Lord-is-my-Miracle” — not that the altar was called “the Lord,” but rather, the altar was named after the miracle [that God had wrought for the people of Israel], in order to make mention of the praise of the Holy One, Blessed is He, [for the name itself says:] “The Lord is my Miracle!” And our Rabbis have expounded our verse here (Megillah 18a) as follows: ויקרא לו אל אלהי

רש"י
 הקדוש, ברוך הוא, הוא לאלהים לי ששמי ישראל, וכן מצינו במשה ויקרא שמו ה' נסי, לא שהמזבח קרוי ה', אלא על שם הנס קרא שם המזבח להזכיר שבחו של הקדוש, ברוך הוא: ה' הוא נסי, ורבותינו דרשו שהקדוש, ברוך הוא, קראו ליעקב 'אל' ודברי תורה וכפטיש יפצץ טלע, מתחלקים לכמה טעמים, ואני לישב פשוטו של מקרא באתי: (א) בת־לאה. ולא בת יעקב, אלא על שם יציאתה נקראת: בת־לאה, שאף היא יצאנית היתה, שנאמר: ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל: באמה, בבתה): (ב) וישכב אתה. בדרבה: ויענה. שלא בדרבה:

ויקרא לו אל אלהי ישראל can be understood as reading, אל [for since God rests His Divine Presence in this world for Yaakov's sake, Yaakov is called a “Divine being (אל)” in this world]. And the words of the Torah are like a hammer that splinters a stone [into many fragments], i.e., they divide themselves into many different explanations. I, however, have come [only] to reconcile [the words of the verse to] the simple meaning of Scripture. **34 (1) The daughter of Leah —** But was she not [also] the daughter of Yaakov?! However, Scripture calls her specifically “the daughter of Leah” here, because of her “going out,” for Leah herself was also [too] outgoing [as opposed to the required modesty of a Jewish woman], as the verse says (Genesis 30:16), “Leah went out to meet him.” And regarding Dinah [and her mother], the proverb says, “Like mother, like daughter.” (see Ezekiel 16:44; Tanchuma 7; Bereishit Rabbah 80:1) **(2) And he ... had relations with her —** i.e., in the usual manner; **And violated her —** i.e., in an unnatural manner (Bereishit Rabbah 80:5).